

भन्सार नियमावली, २०२६

नेपाल राजपत्रमा प्रकाशित मिति

२०२७।१।२१

संशोधन

- (१) भन्सार (पहिलो संशोधन) नियमावली, २०४२ २०४२।५।१७
- (२) भन्सार (दोस्रो संशोधन) नियमावली, २०४२ २०४२।१।२५

भन्सार ऐन, २०१९ (संशोधन सहित) को दफा ४३ ले दिएको तथा तत्सम्बन्धमा प्राप्त अरु सबै अधिकारहरू प्रयोग गरी श्री ५ को सरकारले देहायका नियमहरू बनाएको छ :-

१. **संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ :**

- (१) यी नियमहरूको नाम “भन्सार नियमावली २०२६” रहेकोछ ।
- (२) यो नियमावली तुरुन्त प्रारम्भ हुनेछ ।

२. **परिभाषा :** विषय वा प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा यस नियमावलीमा :-

- (क) “ऐन” भन्नाले भन्सार ऐन, २०१९ (संशोधनहरू सहित) सम्झनु पर्छ ।
- (ख) “गैरसरकारी गोदाम” भन्नाले भन्सारको नियन्त्रणमा रहेको भन्सार महसूल तिरी माल छुटाई लैजाने गरी मालहरू रहेको कुनै व्यक्ति, कम्पनी, फर्म वा संस्थाको गोदाम सम्झनु पर्छ ।
- (ग) “गोदाम मालिक” भन्नाले गैर सरकारी गोदामको धनीलाई सम्झनु पर्छ ।
- (घ) “माल वा वस्तु धनी” भन्नाले निकासी पैठारी हुने जुनसुकै माल, वस्तु र सामग्री समेतको माल धनी सम्झनु पर्छ ।

३. **भन्सार एजेण्ट सम्बन्धी कार्यविधि :**

- (१) ऐनको दफा ४ को उपदफा (१) बमोजिम एजेण्टको रूपमा माल वा वस्तु छोडाउने काम गर्न चाहने व्यक्ति फर्म, संस्था वा कम्पनीले आफ्नो काम गर्ने क्षेत्र समेत खोली भन्सार विभाग वा सम्बन्धित भन्सार अड्डामा दरखास्त दिनु पर्छ ।

- (२) उपनियम (१) बमोजिमको दरखास्त प्राप्त भएपछि भन्सार विभाग वा भन्सार अड्डाले आवश्यक जाँचबुझ गरी एजेण्टको काम गर्न दिन हुने नहुने कुराको ठहर गर्नेछ र एजेण्टको काम गर्न दिन नहुने ठहराएमा कारणसहित खुलाई सूचना दिनेछ ।
- (३) उपनियम (२) अनुसार एजेण्टको काम गर्न दिन हुने निर्णय भएमा इजाजत दिनु अगावै भन्सार विभाग वा सम्बन्धित भन्सार अड्डाले सम्बन्धित व्यक्तिसंग ऐनको दफा २७ को उपदफा (२) अनुसार मञ्जूरनामाको अतिरिक्त मनासिव माफिकको नगद धरौट वा बैंक ग्यारेण्टी वा जेथा जमानी लिनेछ ।
- (४) भन्सार विभाग वा भन्सार अड्डाले उपनियम (३) को कार्यविधि समाप्त गरेपछि एजेण्ट हुनेसँग प्रत्येक भन्सार अड्डा क्षेत्रमा काम गर्न रु. १०००१- एकहजार रुपैयाँको दरले दस्तूर लिई अनुसूची (१) बमोजिमको इजाजतपत्र दिनेछ । यसरी दिइएको इजाजतपत्र एक आर्थिक वर्षसम्म वहालै रहने छ ।
तर, एक आर्थिक वर्षको अवधि व्यतित हुन अगावै अर्को आर्थिक वर्षको निमित्त रु. १०००१- एकहजार रुपैयाँ दस्तूर तिरी इजाजतपत्रको नवीकरण हुन सक्नेछ ।
- (५) भन्सार विभागले दिएको इजाजतपत्रले सो इजाजतपत्रमा उल्लेखित क्षेत्रहरूमा र भन्सार अड्डाले दिएको इजाजतले सो भन्सार अड्डाको क्षेत्रसम्म कार्य संचालन गर्न पाइनेछ ।
- (६) एजेण्टले भन्सारको कार्य सम्पादन गर्न आउँदा आफ्नो इजाजतपत्र हरहमेसा साथैमा राख्नुपर्छ र भन्सारका कर्मचारीले हेर्न चाहेमा सो इजाजतपत्र देखाउनु पर्छ ।
- (७) उपनियम (५) अनुसार दिइएको इजाजतपत्र प्राप्त गर्नेहरूको नामावली र ऐनको दफा २७ को उपदफा (३) बमोजिम कारवाई भै इजाजतपत्र स्थगित वा फिर्ता दिइएकोमा त्यसको सूचना नेपाल राजपत्रमा प्रकाशित गरिनेछ ।
- (८) ऐनको दफा २७ को उपदफा (३) अनुसारको कारवाई गर्नु अगावै भन्सार अड्डाको हाकिमले सम्बन्धित एजेण्टलाई आफ्नो व्यहोरा पेश गर्न मनासिव माफिकको मौका दिनुपर्छ ।

४. **माल वा वस्तु धनीले मुकरर गर्ने एजेण्ट सम्बन्धमा :**

- (१) ऐनको दफा ४ को उपदफा (३) बमोजिम माल वा वस्तुधनीले आफ्नो तर्फबाट एजेण्ट मुकरर गरी कार्य सञ्चालन गराउन चाहेमा सबै व्यहोरा खुलाई सम्बन्धित भन्सार अड्डामा रु.११- को टिकट टाँसी दरखास्त दिनुपर्छ ।
- (२) उपनियम (१) अन्तर्गत दरखास्त दिई एजेण्ट मुकरर गर्न खोजिएको व्यक्तिले नियम ३ अनुसार इजाजतपत्र प्राप्त गरेको भएमा सम्बन्धित भन्सार अड्डाले स्वीकृति दिई त्यसको सूचना दरखास्तवालालाई दिनेछ ।
- (३) उपनियम (१) अन्तर्गत दरखास्त दिई एजेण्ट मुकरर गर्न खोजिएको व्यक्तिले नियम ३ अनुसारको इजाजतपत्र प्राप्त गरी सकेको रहेनछ भने भन्सार अड्डाले एजेण्ट बनाउन दिन हुने नहुने कुराको ठहर गर्नेछ र एजेण्ट बनाउन दिन नहुने ठहरेमा कारण खुलाई दरखास्तवालालाई सूचना दिनेछ ।
- (४) उपनियम (३) अनुसार ठहर गर्दा एजेण्ट बनाउन हुने ठहरी सूचना दिइएमा सो व्यक्तिले ऐनको दफा २७ को उपदफा (२) अनुसार मञ्जूरनामा पेश गरेपछि अनुसूची २ बमोजिमको परिचयपत्र रु. ५१- तिरी प्राप्त गर्नेछ र निजको कार्य समाप्त नहुन्जेल सो परिचयपत्र बहाल रहनेछ । एजेण्टले आफ्नो परिचयपत्र हरहमेशा साथमा राख्नु पर्छ र भन्सार कर्मचारीले हेर्न चाहेमा सो परिचयपत्र देखाउनु पर्छ ।
- (५) श्री ५ को सरकारको अड्डाखाना वा श्री ५ को सरकारको कर्मचारीको नाममा पैठारी हुने कुनै सरकारी माल वा वस्तुको हकमा माल छोडाउन आउने सम्बन्धित कर्मचारीलाई ऐन बमोजिम भन्सार सुविधा वा भन्सार महसूल सुविधा पाउने व्यक्तिको माल वस्तुको हकमा निजको तर्फबाट आउने व्यक्तिलाई वा माल धनीलाई रु. ४००१- सम्मको अरुको माल छुटाउन आउने व्यक्तिलाई यो नियम लागू हुने छैन ।

५. **माल वा वस्तु निकासी वा पैठारी गर्दाको प्रज्ञापनपत्र सम्बन्धी कार्यविधि :**

- (१) भन्सार महसूल लाग्ने वा नलाग्ने जुनसुकै माल वा वस्तु निकासी वा पैठारी गर्दा सम्बन्धित माल धनीले वा निजको तर्फबाट एजेण्टले अनुसूची ३ बमोजिमको

ढाँचाको २ दुई प्रति प्रज्ञापनपत्र भरी सम्बन्धित भन्सार अधिकृत छेउ पेश गर्नु पर्छ ।

तर गुण्टा, झिटी, भारी नियम बमोजिम भन्सार महसूल सुविधा पाउने माल र रु. २००१- दुइसय रुपैयाँ भन्दा घटी मोल पर्ने माल वा वस्तु निकासी पैठारी गर्न प्रज्ञापनपत्र भर्न अनिवार्य हुनेछैन ।

(२) स्थानीय भन्सार अड्डाले रु. २००१ दुई सय रुपैयाँ भन्दा घटी रकमको निकासी वा पैठारी हुने माल वा वस्तुको दैनिक कच्चावारी अनुसूची ४ को ढाँचामा २ प्रति तयार गरी १ प्रति आफ्नो अड्डामा राखी १ प्रति महीना नाघेको ५ दिन भित्र केन्द्रीय तथ्यांक विभागमा पठाउनु पर्छ ।

(३) प्राप्त प्रज्ञापनपत्रमा उल्लेख भएका माल वा वस्तु निकासी वा पैठारी गर्न मनाही भएको रहेछ भने भन्सार अड्डाले ७ दिन भित्र सो माल वा वस्तु फिर्ता लैजान माल धनीलाई सूचना दिनेछ ।

तर, जंगी खरखजाना र पुरातात्विक महत्वको ऐतिहासिक कलात्मक वस्तु प्रचलित नेपाल कानून बमोजिम फिर्ता पाउनु पर्ने अवस्थामा बाहेक अरु अवस्थामा फिर्ता दिइने छैन ।

(४) श्री ५ को सरकारले नेपाल राजपत्रमा सूचना प्रकाशित गरी अनुसूची ३ आवश्यकतानुसार हेरफेर गर्न सक्नेछ ।

६. मर्मतको लागि माल वा वस्तु लैजाने वा ल्याउने सम्बन्धमा :

(१) कुनै माल वा वस्तु वा मेशिनरी पार्टपुर्जा मर्मतको लागि नेपाल अधिराज्यको कुनै भागबाट विदेशमा लैजान वा मर्मत गरी विदेशबाट ल्याउन पर्दा सो माल वा वस्तु वा मेशिनरी पार्टपुर्जाको सकेसम्म नम्बर तथा साइज समेतको पूरा विवरण प्रज्ञापनपत्रमा भरी भन्सार अड्डाको हाकीम छेउ पेश गर्नु पर्छ ।

(२) उपनियम (१) अनुसार प्रज्ञापनपत्र प्राप्त हुन आएमा भन्सार अड्डाको हाकीमले सो माल वा वस्तु वा मेशिनरी पार्टपुर्जामा लाग्ने भन्सार महसूल धरौटी लिई लैजान दिनसक्नेछ ।

(३) मर्मत गर्न लागेको माल वा वस्तु वा मेशिनरी पार्टपुर्जा चार महीना भित्र फर्काई ल्याउनु पर्नेछ र सो म्यादभित्र फर्काई ल्याएपछि मर्मत गर्दा लागेको खर्च

बमोजिमको मूल्य वा पार्टपुर्जा फेरिएको मूल्यमा भन्सार दरबन्दी बमोजिम महसूल धरौटी रहेको रकमबाट कट्टा गरी बाँकी रकम फिर्ता दिइने छ ।

- (४) भारत, पाकिस्तान र जनवादी गणतन्त्र चिनको तिब्बत क्षेत्रदेखी बाहेक अन्य समुद्र पारका मुलुकहरुमा माल वा वस्तु वा मेशिनरी पार्टपुर्जा मर्मतका लागि पठाउनु पर्ने भए उपनियम (३) बमोजिमको म्यादमा अन्दाजी लाग्ने परिवहनको म्याद थप गरिदिन सकिनेछ ।
- (५) उपनियम (३) मा उल्लेखित म्यादभित्र मर्मत गरी ल्याउने समय नपुग्ने भएमा सो कुराको सबूत प्रमाण पुर्‍याई मूल भन्सार अड्डाको हाकीम छेउ दरखास्त दिनु पर्छ र मूल भन्सार अड्डाका हाकीमले मुनासिव ठहराएमा ४ महीनामा नबढाई थप म्याद दिन सक्नेछ ।
- (६) उपनियम (१) मा लेखिए बमोजिम मर्मत गर्न लैजान वा मर्मत गरी ल्याउने माल मनाही भएको माल भएमा मूल भन्सार अड्डाका हाकीम छेउ दरखास्त दिई निजले इजाजत दिएमा मात्र त्यस्तो माल ल्याउन वा लैजान सकिनेछ ।

७. निकासी वा पैठारी भएको माल वा वस्तु पुनः निकासी वा पैठारी गर्ने सम्बन्धमा :

- (१) नेपाल अधिराज्यभित्र वा विदेशी राष्ट्रहरुमा लाग्ने हाटबजार, प्रदर्शनी वा मेलामा बिक्री वितरण वा प्रदर्शनीका निमित्त कुनै माल वा वस्तु निकासी वा पैठारी गर्न परेमा माल धनीले निकासी वा पैठारीको प्रयोजन खुलाई प्रज्ञापनपत्रमा उल्लिखित माल वा वस्तु भन्सार अड्डामा दाखिल गर्नु पर्छ ।
- (२) उपनियम (१) बमोजिम निकासी वा पैठारी हुने माल वा वस्तुमा लाग्ने भन्सार महसूल धरौटी लिइनेछ ।
- (३) हाट बजारमा बिक्री वितरण गर्न निकासी वा पैठारी गरिएको माल वा वस्तुहरु भोलिपल्ट र प्रदर्शनी वा मेलामा बिक्री वितरण वा प्रदर्शनीको लागि निकासी वा पैठारी गरिएको माल वा वस्तुहरु सो प्रदर्शनी वा मेला समाप्त भएको बाटाको म्याद बाहेक १५ दिनभित्र पुनः पैठारी वा निकासी गर्न भन्सार अड्डामा दाखिल गरेमा भन्सार अड्डाले फिर्ता पैठारी वा निकासी नभएको माल वस्तुहरुको मात्र धरौटी रहेको महसूल रकम मध्येबाट लाग्ने भन्सार महसूल कटाई बाँकी रकम मालधनीलाई तुरुन्त फिर्ता गर्नुपर्छ ।

- (४) हाट बजार, प्रदर्शनी वा मेला लाग्ने स्थान नजिकै मुल वा छोटी भन्सार अड्डा नभएमा मुल भन्सार अड्डाले स्थानीय गाउँ विकास समिति वा प्रहरी कार्यालय संग सम्पर्क राखी आफ्नो कर्मचारी सो ठाउँमै पठाई भन्सार महसूल असुल उपर गर्ने आवश्यक व्यवस्था मिलाउन सक्नेछ ।
- (५) ऐन बमोजिम भन्सार सुविधा वा भन्सार महसूल सुविधा प्राप्त भएको व्यक्तिले र श्री ५ को सरकारले पैठारी वा निकासी गर्ने माल वा वस्तुको हकमा यो नियम लागू हुने छैन ।
- (६) मिल कारखाना वा औद्योगिक संस्थाहरूले पैठारी गरेको मेशीनरी पार्टपुर्जाहरू नमिली वा प्रयोगमा ल्याउन नसकी फिर्ता गर्नु पर्ने भै सम्बन्धित विशेषज्ञले गरी दिएको प्रमाणपत्र सहित पैठारी गरेको ३ महीना भित्र मुल भन्सार अड्डामा दरखास्त दिन आएमा पैठारी बापत लागेको भन्सार महसूल फिर्ता दिइने छ र त्यस्तो माल वा सामानहरू निकासी गर्न भन्सार महसूल लाग्ने छैन ।

द. नेपाल अधिराज्यको कुनै भागबाट विदेशको मार्गद्वारा नेपाल अधिराज्यको अर्को भागमा माल वा वस्तु ल्याउने सम्बन्धी कार्यविधि :

- (१) नेपाल अधिराज्यको कुनै भागबाट विदेशको मार्गद्वारा नेपाल अधिराज्यको अर्को भागमा कुनै माल वा वस्तु लैजान चाहने माल धनीले माल वा वस्तुका साथै सबै विवरण प्रज्ञापनपत्रमा खुलाई स्थानीय भन्सार अड्डामा पेश गर्नु पर्छ ।
- (२) उपनियम (१) अन्तर्गतको प्रज्ञापनपत्र प्राप्त हुन आएमा नेपाल अधिराज्यको बाटो बाटै माल वा वस्तु लैजान सक्ने यातायातको सस्तो र सजिलो साधन तथा सुविधा छ र भन्सार प्रशासनका दृष्टिले पनि सोही बाटो लैजान उपयुक्त छ भन्ने भन्सार अड्डाका हाकीमले ठानेमा निजले विदेशको बाटो लैजान स्वीकृति दिने छैन ।
- (३) भन्सार अड्डाको हाकीमले उपनियम (२) अनुसार स्वीकृति नदिने अवस्था नभै विदेशको मार्गद्वारा माल वा वस्तु लैजान दिने मनासिव देखेमा त्यस्तो मालवस्तुको लाग्ने भन्सार महसूल लगत भै धरौट वा सो बापत माथवर व्यक्ति जमानी वा जेथा जमानी लिई त्यस्तो माल वा वस्तुको फिरिस्त खुलाई भन्सार अड्डाको सील लगाई सो माल वा वस्तु नेपाल अधिराज्यको कुनै भागबाट विदेशको मार्गद्वारा नेपाल अधिराज्यको अर्को भागमा लैजाने गरी निर्दिष्ट स्थानमा पुऱ्याउन लाग्ने बाटोको म्याद तोकी दिनेछ ।

(४) भारतमा केन्द्रीय अन्तःशुल्क लागने वा भारतमा पैठारी गर्न निषेध गरिएका माल वा वस्तु भारतको बाटो गरी नेपाल अधिराज्यको एक भागबाट अर्को भागमा लैजान परेमा माल धनीले नेपाल-भारत वाणिज्य तथा पारवहन सन्धि अन्तर्गतको स्वीकृत कार्य प्रणालीको रीत पुऱ्याई लैजान पर्नेछ ।

(५) उपनियम (३) सम्बन्धी कार्यप्रणाली व्यवस्थित गर्न श्री ५ को सरकारले समय समयमा नेपाल राजपत्रमा सूचना प्रकाशित गरी आवश्यक शर्तहरू तोकी दिन सक्नेछ ।

(६) निकासी गर्न अनुमति दिने भन्सार अड्डाले गरी दिएको निस्सा माल वा वस्तुको साथै पेश हुन नसकी रेल्वेको विल्टीको नक्कल वा रसीद पेश हुन आएमा पैठारी हुन आएको माल वा वस्तु सो विल्टी वा रसीद सित भिडेमा भन्सार अड्डाले भन्सार महसूल नलिई छाडिदिनेछ र ७ दिनभित्र फिरिस्त र विल्टी वा रसिद निकासी गर्न अनुमति दिने भन्सार अड्डामा आवश्यक कारवाइको निमित्त पठाई दिनु पर्छ ।

तर, निकासी गर्न अनुमति दिएको भन्सार अड्डाले दिएको निस्सा वा विल्टी माल वा वस्तु पैठारी हुने भन्सारमा दाखिल भै सकेको रहेनछ भने पैठारी बापतको भन्सार महसूल धरौट वा जमानत लिइकन मात्र माल वा वस्तु छाडिनेछ ।

(७) निकासी गर्न अनुमति दिने भन्सार अड्डाले उपनियम (६) अनुसार सूचना प्राप्त भै धरौट फिर्ता वा जमानत रद्द गरी दिनु हुने अवस्था देखेमा धरौटी तुरुन्त फिर्ता वा जमानत रद्द गरी दिनुपर्छ ।

तर, निकासी गर्न अनुमति दिइएको माल सम्पूर्ण वा आंशिक रूपमा पैठारी भएको नदेखिएमा पैठारी नभएको मालको लागने भन्सार महसूल धरौटी रकमबाट कट्टी हुनेछ । जमानतमा छाडेको भए सो रकम ७ दिन भित्र असूल उपर गरिनेछ ।

९. **विल विजकको नक्कल पेश गर्न बाध्यता** : मालधनी वा निजको एजेण्टले रु.४००।- चारसय रुपैयाँ भन्दा बढी मोल पर्ने माल वा वस्तुको विल विजकको नक्कल प्रज्ञापनपत्र साथै पेश गर्नुपर्छ ।

१०. **जफत भएको माल लिलाम गर्ने कार्यविधि** :

- (१) भन्सार अड्डाले ऐन बमोजिम जफत भएको मालहरु नजिकको कुनै अड्डा वा स्थानीय पञ्चायतलाई साक्षी राखी लिलाम बिक्री गर्नेछ ।
- (२) भन्सार अड्डाले जफत भएको सुन, चाँदी, हीरा, ज्वहिरात वा यसबाट बनेका गहना तथा अन्य वस्तुहरु नेपाल राष्ट्र बैकले खरीद गर्ने भएमा नेपाल राष्ट्र बैकलाई प्रचलित बजार भाउमा बिक्री गर्नु पर्नेछ । नेपाल राष्ट्र बैकले खरीद नगरेमा वा खरीद गरी बाँकी रहेमा त्यस्ता वस्तुहरु अर्थ र गृहमन्त्रालयको स्वीकृति लिई श्री ५ को सरकारको अन्य निकायमा बुझाउनु वा खुल्ला रूपमा लिलाम बिक्री गर्नु पर्नेछ ।
- (३) माल अड्डा वा अन्यत्र दाखिल भएको माल वा वस्तुको मोल सम्बन्धित भन्सार अड्डाको श्रेस्तामा दाखिल गराउने वा लगत कट्टा गरी मिन्हा गरी दिने सम्बन्धमा श्री ५ को सरकारले निर्णय गरे बमोजिम हुनेछ ।
- (४) भन्सार अड्डाले ऐन बमोजिम जफत वा कब्जा गरेको माल वा वस्तु मध्ये सड्ने वा गल्ने पुरानो भै मुल्य घट्न जाने वा गाई गोरु, खसी, बोका वाखा वा यसै किसिमका अरु जनावर वा चरा चुरुंगी रहेछ भने आफू कँहा दाखिल भएको दिन वा भोलिपल्टै त्यस्तो माल वा वस्तु बाहेक अरु माल वा वस्तु भए ३० दिनको सूचना टाँस गरी स्थानीय पत्रपत्रिका भए सो पत्रपत्रिकामा प्रचार गराई उपनियम (१) बमोजिम लिलामद्वारा बिक्री गर्नेछ ।
- (५) श्री ५ को सरकारले जफत भएको माल वा वस्तु मध्ये सरकारी प्रयोगमा लिन सकिने माल वस्तुहरु लिलाम नगर्न स्थानीय भन्सार अड्डालाई आदेश दिन सक्नेछ ।
- (६) जफत हुन आएका माल वा वस्तु मध्ये यातायातका साधन जस्तै : मोटर, मोटरसाइकल, साइकल, ट्रक, जिप, ट्रैक्टर, गाडा आदिको हकमा उपयोगमा नल्याउने गरी मुद्दा किनारा नलागेसम्म भन्सार अड्डाकै कब्जामा राख्ने वा त्यस्ता माल वस्तुको जफत भएकै अवस्थाको मुल्य कायम गरी भन्सार अड्डाका हाकिमले पत्याएका मानिसलाई जेथा जमानी वा धनजमानी लिई जिम्मा दिन सक्नेछ ।

११. **गैर सरकारी गोदाम :**

- (१) कसैले श्री ५ को सरकारको पूर्व स्वीकृति बिना गैर सरकारी गोदाम राख्न हुँदैन ।

- (२) कसैले गैर सरकारी गोदाम राख्न चाहेमा प्रस्तावित गोदामको लगत इष्टिमेट तथा स्थान खुलाई स्थानीय भन्सार अड्डामा दरखास्त दिन सक्नेछ । र स्थानीय भन्सार अड्डाले आफ्नो राय ठहरसाथ श्री ५ को सरकार छेउ पेश गर्नेछ ।

१२. गैर सरकारी गोदाम मालिकको दायित्व :

- (१) गैर सरकारी गोदाम मालिकको दायित्व देहाय बमोजिमको हुनेछ ।
- (क) गोदाम मालिकले रु. १०,०००/- दशहजार सम्मको बैंक ग्यारेण्टी वा जेथा जमानी दिने ।
- (ख) गोदाम रहने माल वा वस्तुको सुरक्षाको व्यवस्था गर्ने ।
- (ग) गोदाममा सम्बन्धित भन्सार अड्डाको सील र ताल्चा साबुत राख्न लगाउन व्यवस्था गर्ने ।
- (घ) गोदाममा रहेको माल वा वस्तुको मोल र लगत खुलाई श्रेस्ता राख्न आवश्यक व्यवस्था मिलाउने ।
- (ङ) भन्सार अड्डाले स्वीकृति दिएको माल वा वस्तु मात्र राख्ने व्यवस्था गर्ने ।
- (च) भन्सार अड्डाको पूर्व स्वीकृति बिना माल वा वस्तु नझिक्ने ।
- (छ) गोदाममा रहेको माल वा वस्तुको मोल सहितको फिरिस्त तयार गरी भन्सार अड्डाको कर्मचारीको सही गराई राख्ने ।
- (ज) भन्सार अड्डाले खोली डेलिभरी दिई सकेको माल वा वस्तु गोदाममा फेरी राख्न नदिने व्यवस्था गर्ने ।
- (झ) भन्सार अड्डाबाट जाँच नगराई गोदाममा रहेको वा रहन आउने माल वा वस्तु नखोल्ने वा खोल्न नपाउने व्यवस्था गर्ने ।
- (२) श्री ५ को सरकारले उपनियम (१) मा लेखिएका दायित्वहरुका अतिरिक्त अरु शर्तहरु सामान्य रुपमा वा विशेष रुपमा सबै गैरसरकारी गोदाम वा कुनै खास गैर सरकारी गोदामका हकमा नेपाल राजपत्रमा प्रकाशित सूचनाद्वारा तोकी दिन सक्नेछ ।

१३. सरकारी वा गैर सरकारी गोदाममा माल वा वस्तु राख्नु पर्ने अवस्था :

¹पहिलो र.शोधनद्वारा संशोधित ।

- (१) भन्सार अड्डाले निकासी वा पैठारी गर्न ल्याएको माल वा वस्तुको लाग्ने भन्सार महसूल नबुझाएमा त्यस्तो माल वा वस्तुको तौल र विवरण खुलाई ठाँउ भए सरकारी गोदाममा र ठाँउ नभए गैर सरकारी गोदाममा राख्न लगाई सरकारी गोदाममा राखेकोमा माल धनी वा निजको एजेण्टलाई निस्सा दिनु पर्छ ।

तर, त्यसरी गोदाममा राखेको माल वा वस्तुको हकमा चोरी भै दैवी परी वा कुनै व्यहोराले नासिएमा वा नोक्सानी भएमा श्री ५ को सरकार जवाफदेही हुने छैन र गैर सरकारी गोदाममा माल वा वस्तु राख्दा श्री ५ को सरकारले निर्धारित गरेको भाडा माल वा वस्तुधनीले तिर्नु पर्नेछ ।

- (२) माल धनी वा निजको एजेण्टले उपनियम (१) अनुसार निस्सा पाएको ७ दिन भित्र भन्सार महसूल बुझाई गोदामबाट माल वा वस्तु उठाई लैजानु पर्छ ।

१४. डेमरेज र तत्सम्बन्धी कार्यविधि :

- (१) माल वा वस्तु गोदाममा रहेको मितिले ७ दिन सम्म डेमरेज (विलम्ब शुल्क) लाग्ने छैन ।

- ^२(२) उपनियम (१) मा तोकिएको अवधि भित्र माल वा वस्तु नछुटाएमा आठौँ दिनदेखि देहायका भन्सार कार्यालयमा देहाय बमोजिमका दरले डेमरेज (विलम्ब शुल्क) लाग्नेछ ।

(क) विमानस्थल भन्सार कार्यालयमा :

- (१) पहिलो महिनामा प्रति के.जी. प्रतिदिन दश पैसा, दोस्रो महिनामा प्रति के.जी. प्रति दिन बीस पैसा र तेस्रो महिना देखि प्रति के.जी. प्रतिदिन तीस पैसा,

- (२) दुइसय के. जी. भन्दा बढी वजन भएको मोटर गाडी ट्रैक्टर वा मेसीनरी सामानको मुल्यको अनुपातमा पहिलो महिनामा प्रति एक हजार रुपैयाँमा प्रति दिन चार रुपैयाँ, दोस्रो महिनामा प्रति एकहजार रुपैयाँमा प्रतिदिन आठ रुपैयाँ र तेस्रो महिना देखि प्रति एकहजार रुपैयाँमा प्रतिदिन सोह्र रुपैयाँ ।

(ख) अन्य भन्सार कार्यालयमा :

^२ दास्रो सशोधनद्वारा संशोधित ।

- (१) पहिलो महिनामा प्रति के. जी. प्रतिदिन पाँच पैसा,
दोस्रो महिनामा प्रति के. जी. प्रतिदिन दश पैसा,
तेस्रो महिनामा प्रति के.जी. प्रतिदिन पन्ध्र पैसा,
- (२) दुई सय के.जी. भन्दा बढी वजन भएको मोटर गाडी, ट्रैक्टर वा मेसिनरी सामानको मुल्यको अनुपातमा पहिलो महिनामा प्रति एक हजार रुपैयाँमा प्रतिदिन दुई रुपैयाँ, दोस्रो महिनामा प्रति एकहजार रुपैयाँमा प्रतिदिन चार रुपैयाँ र तेस्रो महिनादेखि प्रति एकहजार रुपैयाँमा प्रतिदिन छ रुपैयाँ ।
- स्पष्टीकरण :** यस उपनियम बमोजिम विलम्ब शुल्कको हिसाब गर्दा तौलमा एक के.जी. वा मुल्यमा एकहजार रुपैयाँ भन्दा कम बाँकी रहेमा एक के.जी. वा एक हजार रुपैयाँ मानी हिसाब गरिनेछ र नियम १४(२) मा तोकिएको डेमेरेज (विलम्ब शुल्क) को दरमा आर्थिक वर्ष २०४३।४४ देखि प्रतिवर्ष दश प्रतिशतका दरले थप डेमेरेज (विलम्ब शुल्क) समेत बढाई असूल गरिनेछ ।
- (३) एक चलानिमा एकै पटक एकजनाका नाममा आएको माल वा वस्तु जतिसुकै अदत भएपनि एकै वजन मानी डेमेरेज (विलम्ब शुल्क) निर्धारण गरिनेछ ।
- (४) उपनियम (२) मा जेसुकै लेखिएको भए तापनि श्री ५ को सरकारले नेपाल राजपत्रमा प्रकाशित सूचनाद्वारा माल वा वस्तुको वर्गीकरण समेत गरी वा नगरी साधारण वा विशेष रुपमा डेमेरेज (विलम्ब शुल्क) को दर परिवर्तन गर्न वा तोक्न सक्नेछ ।
- (५) रक्षि.
- (६) सम्बन्धित भन्सार अड्डाका हाकिमले मिन्हा दिनुपर्ने खास कारण देखेमा वा दिनपर्ने ठहरेमा निकासी वा पैठारी हुने माल वा वस्तुको हकमा सम्पूर्ण वा आंशिक रुपमा डेमेरेज (विलम्ब शुल्क) मिन्हा दिन सक्नेछ । त्यस्तो मिन्हा दिएको सूचना भन्सार अड्डाका हाकिमले यथाशीघ्र भन्सार विभागमा दिनुपर्छ ।

- (७) कुनै पार्टीले डेमरेज (विलम्ब शुल्क) लागेको १५ दिनभित्र पनि माल वा वस्तु छुटाउन नआएमा वा भन्सार महसूल र डेमरेज (विलम्ब शुल्क) माल वा वस्तुको मोल भन्दा बढी हुन गएको छ वा हुने सम्भावना छ भन्ने स्थानीय भन्सार अड्डालाई लागेमा भन्सार अड्डाले सो कुराको सूचना सम्बन्धित पार्टीलाई र त्यस्तो माल वा वस्तु पठाउने व्यक्ति, फर्म, संस्था वा कम्पनीलाई दिनुपर्छ ।
- (८) उपनियम ७ अनुसारको सूचना प्राप्त भएमा सम्बन्धित व्यक्ति, फर्म, संस्था वा कम्पनीले ७ दिनभित्र सम्बन्धित पार्टी लाई लाग्ने भन्सार महसूल र डेमरेज (विलम्ब शुल्क) समेत तिर्न लगाई सो माल वा वस्तु भन्सार अड्डाबाट उठाई लैजान लगाउन चाहिने व्यवस्था गर्नु पर्छ ।
- (९) उपनियम (८) अनुसारको प्रबन्ध गर्न नसकेमा सम्बन्धित व्यक्ति, फर्म संस्था वा कम्पनीले लागेको डेमरेज (विलम्ब शुल्क) समेत तिरी भन्सारबाट माल वा वस्तु फिर्ता लैजानु पर्छ ।

१५. पार्सल भन्सारमा दाखिल गर्नुपर्ने :

- (१) स्थानीय हुलाकले कसैको नाममा पार्सलाबाट कुनै माल वा वस्तु आएमा पार्सल पाउने व्यक्तिलाई सो कुराको सूचना दिई सो पार्सल स्थानीय भन्सार अड्डामा पठाउनु पर्छ ।
- (२) कसैले नेपाल अधिराज्यको हुलाकबाट विदेशमा पार्सल द्वारा माल वा वस्तु निकासी गर्न चाहेमा स्थानीय भन्सार अड्डामा जँचाई भन्सारको निस्सा साथ ल्याएमा मात्र हुलाकले त्यस्ता पार्सल बुझी चलान गर्नु पर्छ ।
- (३) डेलिभरी नभएका पार्सलहरू सम्बन्धित हुलाकमा फिर्ता पठाइने छ ।

१६. माल वा वस्तु पाउनेको नाम र ठेगाना स्पष्ट हुनु पर्ने :

- (१) नेपाल अधिराज्य भित्र कुनै तवरले पठाएको माल वा वस्तु पाउनेको नाम र ठेगाना स्पष्ट हुनु पर्छ ।
- (२) स्थानीय भन्सार अड्डाले माल वा वस्तु पाउनेको नाम र ठेगाना स्पष्ट गराउन माल वा वस्तु पठाउने व्यक्ति, फर्म, संस्था वा कम्पनीलाई अनुरोध गर्दा पनि सो

हुन नसकेमा नियम १४ को उपनियम (७) र (८) मा उल्लेखित कार्यविधि अपनाउनु पर्छ ।

१७. भन्सार अड्डा खोल्ने र बन्द गर्ने :

- (१) भन्सार अड्डाका हाकिमले भन्सार अड्डा खोल्ने र बन्द गर्ने समय तोक्यी सर्वसाधारणको जानकारीको लागि भन्सार अड्डाको सूचना पाटीमा सूचना टाँस्यी दिनु पर्छ ।
- (२) भन्सार अड्डाका हाकिमले सार्वजनिक विदाका दिनमा वा भन्सार अड्डा बन्द रहेको समयमा माल वा वस्तु छाड्नु पर्ने विशेष अवस्था देखिएमा अड्डा खोली माल वा वस्तु छाड्न लगाउन सक्नेछ ।

१८. प्रतिलिपि दस्तूर : कुनै व्यक्तिले कुनै प्रमाणपत्र लिन वा भन्सार अड्डाका अरु कागजातहरुको प्रतिलिपि लिन चाहेमा ऐन र नियमहरुमा अन्यथा उल्लेख भएदेखि बाहेक प्रत्येक कागजको रु.११- का दरले दस्तूर लाग्नेछ ।

१९. भन्सार महसूल लागे वा नलागेको निस्सा दिन बाध्यता :

- (१) भन्सार अड्डाले निकासी वा पैठारी हुने माल वा वस्तुको भन्सार महसूल र अन्य लाग्ने दस्तूर मालधनीसँग असूल उपर गरी निस्साको रुपमा अनुसूची ५ बमोजिमको रसीदको प्रतिलिपि बनाई दोस्रो प्रति मालधनीलाई दिई पहिलो प्रति लेखा परीक्षणका निमित्त सिलसिलेवार नम्बर मिलाई आफ्नो अड्डामा राख्नु पर्छ ।
- (२) ऐनको दफा ९ को उपदफा (३) अन्तर्गत भन्सार सुविधा वा भन्सार महसूल सुविधा प्राप्त गर्ने व्यक्तिका हकमा पेश हुन आएका प्रज्ञापनपत्रको प्रतिलिपि निस्साको रुपमा माल वा वस्तुको धनीलाई दिइने छ ।

अनुसूची - १

(नियम ३(४) संग सम्बन्धित)

श्री ५ को सरकार

..... भन्सार विभाग । भन्सार कार्यालय
... .. नेपाल

मिति... ..

एजेण्टको रूपमा काम गर्न दिइने इजाजतपत्र

... .. बाटो गरी विभिन्न व्यक्ति, फर्म, संस्था वा कम्पनीको निकासी वा पैठारी हुने माल वा वस्तु त्यस्ता व्यक्ति, फर्म, संस्था वा कम्पनीको एजेण्टको रूपमा नियम बमोजिम भन्सारबाट जाँच गराई पठाउने वा छोडाउने काम गर्न निम्नलिखित व्यक्ति, फर्म, संस्था वा कम्पनीलाई यो इजाजतपत्र दिइएको छ ।

विभागको निर्देशक

भन्सार

हाकिमको

भन्सारको

दस्तखत:-

नाम:-

दर्जा:-

एजेण्ट हुने मानिस भएमा

एजेण्ट हुनेको फोटो र सो फोटोमा
भन्सारको हाकिमको दस्तखत

एजेण्ट हुनेको नाम थर :-

स्थायी ठेगाना :-

हालको ठेगाना :-

एजेण्ट हुने फर्म, संस्था वा कम्पनी भएमा

फर्म, संस्था वा कम्पनीको मुख्य अधिकारीको दस्तखत :-

पूरा नाम :-

फर्म, संस्था वा कम्पनीको नाम :-

पूरा ठेगाना :-

श्री ५ को सरकारमा दर्ता भएको नम्बर :-

नेपाल कानून आयोग

अनुसूची - २

(नियम ४ (४) संग सम्बन्धित)

श्री ५ को सरकार

... .. भन्सार अड्डा

माल वा वस्तुधनीको नाम थर :-

सिलसिलेवार नम्बर

परिचयपत्र

वतन :-

सम्बन्धित एजेण्टको इजाजतपत्र नं.

एजेण्ट हुनेको

एजेण्टको फोटो, सो फोटोमा
माल वा वस्तुधनीको
दस्तखत

नाम थर :-

वतन :-

दस्तखत :-

निकासी पैठारी हुन आएको माल छुटाई लैजाने कामको निमित्त यो परिचयपत्र दिइएको छ ।

परिचयपत्र दिने

अधिकारीको

नाम :-

दर्जा :-

मिति :-

अनुसूची - ३

(नियम ५ (१) संग सम्बन्धित)

प्रज्ञापनपत्र

(द्रष्टव्य :- यो पछाडि लेखिएका कुराहरु पढी बुझी मात्र भर्नु पर्दछ)

१. श्री ५ को सरकार
..... भन्सार अड्डा
२. माल वा वस्तु निकासी पैठारी के गरेको ?
३. (क) निकासी भए, जाने माल कुन मुलुकमा जाने हो ?
(ख) पैठारी भए आएको माल कुन मुलुकबाट आएको हो ?
४. मालको विवरण

अदतको विवरण	मालधनीले भर्नुपर्ने			भन्सार जाँचकीले भर्नुपर्ने				
	अदतमा रहेको मालहरुको		परिमाण	मोल	मालको संकेत नं.	महसूल दर	जम्मा महसूल	कैफ यत
	सि.नं.	विवरण						
१	२	३	४	५	६	७	८	९

मालधनीको नाम थर (पूरा) मिति रसिद नं.
.....

निजको पूरा ठेगाना जाँचकीको सही

माथि लेखिएका अदतमा लेखिए बमोजिमको

मालहरु ठीक दुरुस्त छन् ।

हाकिम वा तहरिरको

सही

फरक परे प्रचलित नेपाल कानून

महसूल बुझ्नेको सही

... ..

बमोजिम सहूला बुझाउंला भनी

सही गर्दछु ।

... .. र

वारेस भए, निजको नाम थर वतन हिसाब जाँच गर्नेको सही

प्रज्ञापनपत्र भर्दा ध्यान दिनु पर्ने कुराहरु

१. निकासी गर्ने वा पैठारी गर्ने मालधनीले पठाउने वा झिकाएको मालको विवरण भर्ने फारामलाई प्रज्ञापनपत्र भन्दछन् । तर (क) गुण्टा झिटीको नियमबाट भन्सार छुट्ने माल र (ख) २००१-दुइसय रुपैयाँ भन्दा घटी मोल पर्ने माल निकासी वा पैठारी गर्दा यो फाराम भर्नु पर्दैन ।
२. मालधनीले भन्सारमा खोल्नु अगावै यो प्रज्ञापनपत्रको नं. १ देखि ५ सम्मको महल भरी (भरसक बिल विजक, इन्स्योरेन्स पलिसि, बैंक ड्राफ्ट र रेल्वे रसिद) साथै पेश गर्नुपर्छ ।
३. नं. १ मा श्री ५ को सरकार पछाडिको खाली ठाउँमा भन्सारको नाम लेख्नु पर्छ ।
४. नं. २ को चारकुने कोष्ठमा निकासी गर्ने भए निकासी र पैठारी गर्ने भए पैठारी भनी लेख्नु पर्छ ।
५. नं. ३ को प्रश्न पछाडिको खाली ठाउँमा मुलुक अर्थात देशका नाम लेख्नु पर्छ शहरका नाम लेख्नु हुँदैन ।
६. नं. ४ को महल १ बाकस, टोकरी, गुण्टा, झोला, ट्रंक, शुटकेश इत्यादिलाई अदत भनिन्छ । ती मध्ये के के हो खुलाउनु पर्छ एउटै अदतमा धेरै किसिमका वस्तु रहन सक्ने हुनाले महल नं. २ र ३ मा क्रमैसंग प्रत्येक अदतका वस्तु छुट्टै देखिने गरी

पूरा विवरण साथ लेखनु पर्दछ । एक अदतको पूरा विवरण लेखी नसकी दोस्रो अदतको विवरण लेखनु हुँदैन ।

७. मालको नाप वा तौल वा संख्यालाई परिमाण भनिन्छ । नाप वा तौल अङ्कमा लेखी अक्षरले त्यसको नाम जनाउनु पर्दछ । जस्तो- ११० मन, ६२० पाउण्ड, १,००० गोटा इत्यादि ।
८. मालधनीले प्रज्ञापनपत्रको महल नं. ५ सम्म भरेपछि जाँचकीले माल जाँची भन्सार महसूलको दरबन्दी बमोजिम नं. ६-९ सम्म भर्नु पर्दछ ।
९. केही गरी मालधनीले लेखिदिए बमोजिमको माल पूरा नभई घटन गएमा सो कुरा हाकिमको सामुन्ने आई मालधनी र जाँचकीले भर्नु पर्दछ । सो भरेपछि हाकिमले गई हेरी मनासिब देखिएमा कैफियत खण्डमा सो व्यहोरा जनाई सहीछाप समेत गर्नुपर्छ ।
त्यस्तोमा पक्राउ हुने छैन । महसूलको हकमा भएको मालको दरबन्दी बमोजिम मात्र लाग्नेछ ।
१०. मालधनीले आफ्नो मालको यकीन घोषणा गर्न नसकेमा हाकिम छेउ व्यहोरा सुनाई हाकिमको सामुन्ने माल ठीक घोषणा गर्नुपर्छ ।

अनुसूची - ४

(नियम ५ (२) संग सम्बन्धित)

फुटकर निकासी पैठारी

द्रष्टव्य:- यसको पछाडि लेखिएका कुराहरु पढी बुझी मात्र यो फाराम भर्नु पर्दछ ।

१. श्री ५ को सरकार भन्सार अड्डा ।

२. माल निकासी वा पैठारी के गरेको ?

३. मालको विवरण

मालको नाम	परिमाण	मोल रु. मा	संकेत नं.	महसूल दर	जम्मा महसूल	रसिदको सि.नं.	कैफियत
१	२	३	४	५	६	७	८

मिति

जाँचकीको सही

हाकिम वा तहरिरको सही

बुझी लिनेको सही

हिसाब चेक गर्नेको सही

फुटकर निकासी पैठारीको फाराम भर्दा ध्यान दिनु पर्ने कुराहरु परिभाषा र भर्ने नियम

१. यो फाराम भन्सार अड्डाका कर्मचारीले भर्नुपर्दछ । रु. २००१- दुइसय रुपैयाँ भन्दा घटी मोल पर्ने माल वा वस्तुको निकासी वा पैठारीलाई फुटकर निकासी पैठारी भनिएको छ ।

२. निकासी हुने वस्तुहरु र पैठारी हुने वस्तुलाई एउटै फाराममा लेख्नु हुँदैन दुवै अलग अलग फाराममा लेख्नु पर्दछ ।

३. नं. २ को चारकुने कोठा भित्र निकासी भएको भए निकासी र पैठारी भएको भए पैठारी भनी अक्षरले लेख्नु पर्दछ ।
४. एक दिनभर भएका निकासीको प्रत्येक वस्तु वा माल लेखी त्यसको जम्मा जोड, (परिमाण मोल र महसूलको) गरी सकेर मात्र कुनै एक मालको नाम लेख्नु पर्दछ । त्यसपछि सोही रितले क्रमानुसार सबै मालको नाम लेखी भर्नु पर्दछ । पैठारीको लेख्दा पनि सोही रितले भर्नु पर्दछ ।
५. नं. ४ को महल नं. ७ मा फुटकर निकासी वा पैठारी गर्दा प्रत्येक वस्तुलाई काटेको रसिदको सि.नं. लेख्नु पर्छ त्यसलाई लेख्दा विराम चिन्हले प्रत्येकलाई छुट्याई लेख्नु पर्दछ । लेख्दा ठाउँ नपुगे कैफियत महलमा पनि लेखे हुन्छ ।
६. कैफियत महलमा खास विशेष कुरा भए मात्र लेख्नु पर्दछ ।
७. यो फुटकर फाराम (निकासी तथा पैठारी दुवैको) प्रत्येक दिन बेलुका तयार गरी उक्त दिन भरीको जम्मा प्रज्ञापनको साथै राखी वा नत्थी गरी प्रज्ञापनपत्र र फुटकर फारामको १।१ प्रति सकभर भोलिपल्ट नभए ३ दिनभित्र केन्द्रीय तथ्यांक विभागमा पठाउनु पर्दछ । त्यसरी पठाउँदा एक पटक गन्ती गरी प्रज्ञापनको थान र फुटकर फारामको थान समेतको संख्या किटी चलानी साथै पठाउने गर्नु पर्दछ ।

अनुसूची - ५

(नियम १९(१) संग सम्बन्धित)

श्री ५ को सरकार

सिलसिलेवार नम्बर :-

भन्सार अड्डा

मालधनीको नाम थर वतन:-

मिति :-

जहाँबाट पैठारी गरिएको वा निकासी गरिएको हो ?

सो मुलुक र स्थान समय विहान, दिउँसो, बेलुका, बजे

साधन	अदतको संख्या तथा विवरण	मालको विवरण संकेत सहित	परिमाण	मौल	दर	जम्मा महसूल

कूल जम्मा महसूल अक्षरेपी

महसूल

बुझाउनेको सही ...

जाँचकीको सही

हाकिमको

सही... ..